

УДК 458.741

Є. М. Влізло, канд. екон. наук, Черкаська районна державна адміністрація; **В. В. Демиденко**, канд. екон. наук, доц., Черкаський державний технологічний університет

МОДЕЛЬ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ В РЕГІОНІ

У роботі проаналізовано сучасну модель управління інвестиційними процесами на регіональному рівні. Досліджено схему групування показників-індикаторів для оцінки інвестиційного потенціалу.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційні процеси, інвестиційний потенціал.

Постановка проблеми. Залучення прямих іноземних інвестицій для більшості країн стало ключовою компонентною національних стратегій економічного зростання. Однак досі ще чітко не вирішено не тільки питання впливу тих чи інших чинників на обсяги надходжень іноземних інвестицій, навіть не існує єдиної методики оцінки інвестиційної привабливості регіонів, галузей, підприємств України, немає сформованої концепції управління, яка базувалася б на використанні рейтингової оцінки об'єктів та індикаторів інвестиційного клімату.

Метою статті є аналіз моделі управління інвестиційними процесами на регіональному рівні.

Виклад основного матеріалу. Проблема оцінки інвестиційної привабливості, інвестиційного клімату досліджується вченими вже близько 40 років. За цей час з'явився ряд методик з оцінки конкурентоспроможності саме регіонів. Деякі з них українські вчені адаптували саме під особливості української економіки.

Г. О. Харламова пропонує таку систематизацію існуючих методик оцінки інвестиційної привабливості [5].

Бліц-методики – базуються на оцінці динаміки ВВП, національного доходу та обсягів виробництва, пропорцій накопичення та споживання, проходження приватизаційних процесів, стану законодавчого регулювання інвестиційної діяльності, розвитку окремих інвестиційних ринків. Такі методики застосовуються тільки для “глобальних” оцінок ІК на території країни загалом (методики BERI, журналів “The Economist”, “Fortune”, “Euromoney”, агенцій “Moody’s”, “Standart & Poor’s”).

Факторні методики – базуються на оцінці сукупності чинників, які впливають на інвестиційний потенціал. Можна виділити такі групи чинників, наявні у класифікаціях усіх авторів: політичні, соціальні,

економічні, екологічні, кримінальні, фінансові, трудові, інфраструктурні, інституціональні. З одного боку, оцінки за такими методиками є унікальними, а з іншого – вони мають певні обмеження. Слід зауважити, що на сьогодні ще не сформовано універсального кінцевого переліку цих чинників. Це методики Н. Клімової, І. Бланка, Інституту реформ, а також інші.

Факторно-ризикові методики – дозволяють оцінити та порівняти привабливість регіонів для інвестування з рівнем ризику. Складовими цього підходу є 2 показники: інвестиційний потенціал та інвестиційні ризики (методики агентства “Експерт-РА”, авторського колективу СОПС Мінекономіки РФ та РАН).

Індикаторні методи найбільш сучасні та розповсюджені за умовами ринкової економіки. Система індикаторів, яка лежить в основі будь-якого індикаторного методу, ґрунтується за напрямками аналізу (індикатор використання ресурсів, праці, місткості ринку). Кожен індикатор являє собою співвідношення абсолютних або відносних показників, які відображають найбільш значні характеристики об’єкта або його діяльності. Кожен індикатор складається з кількох показників або навіть їх груп, які характеризують стан об’єкта в цілому, або його окремих функціональних та часткових елементів.

Щодо України індикаторні методи найчастіше використовують зарубіжні інвестори для оцінки інвестиційного клімату, або очікуваної конкурентоспроможності сумісних підприємств за умовою отримання потрібних інвестицій. Міжнародна організація “Європейський форум з проблем управління” визначає рівні конкурентоспроможності, користуючись системою індикаторів, яка налічує близько 340 показників і понад 100 експертних оцінок.

Створення методики оцінки інвестиційної привабливості, яка буде відповідати сучасним тенденціям регіонального і галузевого розвитку, можливе лише на основі ґрунтовного підбору великої кількості індикаторів, за якими ця інвестиційна привабливість і буде визначатись. З точки зору методики, складність подібної оцінки полягає в одержанні такого узагальнюючого показника, за допомогою якого можна найбільш раціонально об’єднати різнорідні за формою і змістом показники в один. При цьому найбільш відповідальним етапом є формування показників-індикаторів. Від правильного вибору і вірогідності аналітичних індикаторів залежить об’єктивність інтегральної оцінки інвестиційної привабливості. Важливим аспектом формування системи індикаторів повинно бути використання принципу основної ланки, що передбачає необхідність відмежування другорядних та побічних індикаторів та виділення тієї сукупності ознак, яка є найбільш суттєвою

для досліджуваних об'єктів і визначає загальну тенденцію їхнього розвитку. Надмірна деталізація та використання побічних несуттєвих показників-індикаторів ускладнює діагностику об'єктів і може призвести до необ'єктивності оцінки їхньої інвестиційної привабливості.

Процес управління інвестиційною привабливістю регіону прямо залежить від способу її оцінки. На основі результатів аналізу формуються експертні висновки, пропозиції щодо впровадження тих чи інших заходів. Управління інвестиційним кліматом є складним та багатофакторним явищем, що пов'язано з необхідністю враховувати як побажання і вимоги інвесторів, так і потреби реципієнта.

Модель управління інвестуванням спирається саме на індикаторні методи оцінки інвестиційної привабливості. Формування інвестиційної політики відбувається на основі даних показників-індикаторів, при цьому спостереження за такими показниками є постійними. Необхідність стабільного моніторингу індикаторів забезпечує своєчасне реагування на відхилення становища на ринку інвестицій від заданого курсу, оперативне втручання в процес інвестування, виявлення проблем, змін у кон'юнктурі ринку.

Підбір найбільш вдалої методики оцінки та управління інвестиційною привабливістю регіону повинен базуватися на специфіці регіону і в той же час враховувати логіку рішень інвесторів, які вибирають об'єкти інвестування на основі порівняння привабливості цих об'єктів. Тобто в основу методики доцільно покласти метод порівняння об'єктів та умов інвестування (індикатор інвестиційної привабливості).

Г. О. Харламова на основі розробленої структурної ієрархії споріднених категорій інвестиційної проблематики (за принципом зростання ступеня охоплення інвестиційних відносин) пропонує таку схему групування показників-індикаторів для оцінки інвестиційної привабливості об'єктів інвестування України (118 показників-індикаторів – для регіонів, 67 – для внутрішньоекономічної діяльності, 38 – для галузей промисловості) [5].

На рис. 1 наведені такі позначення індикаторів інвестиційної привабливості: IP – інвестиційний потенціал; PC – виробничий капітал; InP – інноваційний потенціал (інноваційне середовище); InstP – інституціональний потенціал; InfrP – інфраструктурний потенціал; HC – людський потенціал; NGP – природно-географічний потенціал; CP – споживчий потенціал; FP – фінансовий потенціал; IA – інвестиційна активність; IF – інвестиційні припливи.

Рис. 1. Схема групування показників-індикаторів для оцінки інвестиційного потенціалу [5, с. 54]

Потенційний інвестор може за бажанням самостійно ввести або вивести індикатор у модель та самостійно розрахувати рейтинг на бажаному рівні, використовуючи запропоновану методику. Ця оцінка інвестиційного клімату, по-перше, дає системне уявлення про чинники, які впливають на рішення іноземного інвестора; по-друге, дозволяє краще зрозуміти ситуацію в країні [5, с. 54].

Оскільки кожен об'єкт інвестування, в даному випадку регіон, має певні особливості, для здійснення управління інвестування обираються такі показники-індикатори, які в даній ситуації можуть суттєво вплинути на його інвестиційну привабливість. Таким чином, процес управління позбавляється надлишкового інформаційного навантаження зберігаючи контроль над ситуацією в максимально повному обсязі.

Висновки. Завданням регіональної структурно-інвестиційної політики на сучасному етапі розвитку України є перехід із макроструктурного рівня на мікроструктурний. Місцеві органи влади і управління,

поєднуючи зусилля підприємств і організацій, інвестиційних фондів і населення, стають основними інвесторами на своїй території: уже сьогодні до 80 % інвестицій в основний капітал здійснюються за рахунок коштів регіональних підприємств, організацій та коштів місцевих бюджетів. В умовах командно-адміністративної системи частка цих джерел не перевищувала 40 %.

Список літератури

1. Бережна І. Ю. Інвестиційно-інноваційний аспект розвитку національної економіки / І. Ю. Бережна // Інвестиції: практика та досвід. – 2010. – № 24. – С. 7–11.
2. Інвестиційна політика в Україні на регіональному рівні / І. Баранецький, П. Вдович, Ю. Григоренко. – К. : Інститут реформ. – 2003. – 88 с.
3. Кривуц Ю. М. Інвестиційна привабливість України: переваги й недоліки / Ю. М. Кривуц, Д. А. Трушкіна // Вісник МСУ. – 2004. – Т. VII. – № 1. – С. 29–31. – Серія “Економічні науки”.
4. Уманець Т. В. Оцінка інвестиційної привабливості регіону за допомогою інтегральних індексів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ief.org.ua/Arjiv_EP/Umanec406.pdf.
5. Харламова Г. О. Індикатори інвестиційної привабливості України / Г. О. Харламова // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 3. – С. 45–56.

Отримано 13.08.2012

Summary

This paper analyzes the current model of investment processes at the regional level. Research grouping scheme performance-indicators to assess the investment potential.

Влізло, Є. М. Модель управління інвестиційними процесами в регіоні [Текст] / Є. М. Влізло, В. В. Демиденко // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : збірник наукових праць : заснований у 1999 р. / Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України». – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2012. – Вип. 35. – С. 58–62.